

PROCESY KONSOLIDACJI KAPITAŁOWEJ W POLSKIM SEKTORZE BANKOWYM PO GLOBALNYM KRYZYSIE FINANSOWYM

Jan PYKA^{1*}, Irena PYKA²

¹Uniwersytet Ekonomiczny, Katowice; jan.pyka@ue.katowice.pl

²Uniwersytet Ekonomiczny, Katowice; irena.pyka@ue.katowice.pl

*Korespondencja

Streszczenie: W opracowaniu zasadniczym przedmiotem analizy i oceny są procesy konsolidacji kapitałowej obserwowane w bankach działających na terenie Polski w latach 2007-2018. Celem zasadniczym opracowania jest weryfikacja skali i charakteru procesów konsolidacji kapitałowej w polskim sektorze bankowym. Wskazuje się, że proces ten po globalnym kryzysie finansowym ulega intensyfikacji. Konsolidacja kapitałowa banków w Polsce dokonuje się jednak głównie z udziałem kapitału zagranicznego. Inwestorzy krajowi natomiast angażują się w ten proces przy silnym wsparciu kapitałowym państwa. W opracowaniu eksponuje się silne oczekiwania konsolidacyjne w gospodarce globalnej, które będą skutkowały dalszymi zmianami struktury własnościowej również w polskim sektorze bankowym.

Słowa kluczowe: konsolidacja banków, kapitał bankowy, fuzje i przejęcia banków, zmiany struktury własnościowej w bankach, bankowe grupy kapitałowe, konglomeraty finansowe.

PROCESSES OF CAPITAL CONSOLIDATION WITHIN THE POLISH BANKING SECTOR AFTER THE GLOBAL ECONOMIC CRISIS

Abstract: The paper aims at analyzing and assessing the processes of capital consolidation that have occurred within the banking sector from 2007 to 2018 in Poland. The main goal of the paper is to verify both the scale and the character of the processes of capital consolidation within the Polish banking sector. It is argued that the capital consolidation was intensifying after the global economic crisis. But the capital consolidation that occurs in Poland is based on foreign capital. Polish investors plunge into those processes when financial support is provided by the state. The paper emphasizes strong expectations as to the consolidation within global economy that will also impact on further changes in proprietary structure within the Polish banking sector.

Keywords: consolidation of banks, banking capital, mergers and takeovers of banks, changes in proprietary structures of banks, banking capital groups, financial conglomerates.

1. Wprowadzanie

Polski sektor bankowy od momentu reformy systemowej rozwija się bardzo dynamicznie. Jeszcze w 1995 r. udział aktywów sektora bankowego do PKB wynosił 48,8%, w 2000 r.: 57% PKB, a w 2016 r. 92% PKB. Jednak pomimo tego niemal dwukrotnego przyrostu jego aktywów finansowych mierzonych w stosunku do PKB należy on do najmniejszych sektorów bankowych w państwach Unii Europejskiej (Pyka, i in., 2018, s. 113). Sytuacja ta sprawia, że potencjał zmian polskiego sektora bankowego jest bardzo silnie związany z trendami obserwowanymi w globalnej gospodarce światowej, w tym w państwach Unii Europejskiej. W okresie po globalnym kryzysie finansowym zmienia się ich kierunek i charakter, co uzasadnia eksplorację problemów polskiego sektora bankowego w kontekście obserwowanych zmian.

W opracowaniu zasadniczym przedmiotem analizy i oceny są procesy konsolidacji kapitałowej obserwowane w bankach krajowych w latach 2007-2018. Identyfikacja problemów w tym obszarze badawczym jest aktualnie ważna przynajmniej z dwóch powodów:

- w skali gospodarki światowej po globalnym kryzysie finansowym pojawiło się nowe „okienko konsolidacyjne”,
- w Polsce powstał silny trend na repolonizację sektora bankowego zainicjowany polityką gospodarczą nowego, po 2015 roku rządu.

Celem zasadniczym opracowania jest weryfikacja skali i charakteru procesów konsolidacji kapitałowej w polskim sektorze bankowym. Wskazuje się w nim, że proces ten po globalnym kryzysie finansowym ulega intensyfikacji. Konsolidacja kapitałowa banków w Polsce dokonuje się jednak głównie z udziałem kapitału zagranicznego. Inwestorzy krajowi natomiast angażują się w ten proces przy silnym wsparciu kapitałowym państwa. W opracowaniu wskazuje się na silne oczekiwania konsolidacyjne w gospodarce globalnej, które będą skutkowały dalszymi zmianami struktury własnościowej w polskim sektorze bankowym.

2. Przesłanki procesów konsolidacyjnych w polskim sektorze bankowym

Konsolidacja kapitałowa polskiego sektora bankowego wyrażająca się funkcjonowaniem banków w większych grupach finansowych to proces zdeterminowany zmianami jakie zachodzą w gospodarce światowej. W obliczu globalizacji banki stanęły przed problemem zwiększenia efektywności swej działalności operacyjnej i poprawy konkurencyjności (Flejterski, i Wahl, 2010, s. 14 i n.). Środkiem realizacji tych celów stały się transgraniczne

fuzje i przejęcia, które sprzyjały powstaniu dużych grup bankowych, spadku liczby banków, a ostatecznie ich konsolidacji i koncentracji (Chrabonszczewska, 2016, s. 41).

W okresie poprzedzającym globalny kryzys finansowy w procesach konsolidacji kapitałowej banków nie dostrzegano zagrożeń wynikających z ich działalności a postępująca liberalizacja gospodarki światowej powiązana ze swobodą przepływu pieniądza i kapitału w skali międzynarodowej, wyzwalała różne motywy powstawania dużych instytucji finansowych. Najważniejsze z nich dotyczyły (Pyka, i in., 2018, s. 48):

- relatywnego zmniejszenia kosztów stałych ich działalności i wzrostu rentowności,
- wzrostu dyspozycyjności funduszy własnych i uzyskania większych możliwości finansowania nowoczesnych technologii,
- zwiększenia bazy depozytowej i koncentracji kredytów (możliwość udzielania nominalnie większych kredytów podmiotom gospodarczym),
- otwarcia nowych rynków sprzedaży produktów bankowych,
- zwiększenia udziału w rynku kredytów i depozytów oraz innych usług bankowych,
- wykorzystania oligopolistycznej przewagi w podnoszeniu cen produktów bankowych,
- zwiększenia odporności na ryzyko kredytowe poprzez optymalizację warunków kredytowania i portfela kredytowego,
- wzrostu prestiżu i zmniejszenia ryzyka reputacji banku,
- wykorzystania efektu synergii w różnej postaci, w tym dotyczących wzrostu prestiżu kierownictwa banku, działań marketingowych, czy poprawy renomy jednego z banków do promowania połączonej grupy.

Duże bankowe grupy kapitałowe i konglomeraty finansowe stały się cechą charakterystyczną globalnej gospodarki światowej warunkując funkcjonowanie lokalnych banków a banki lokalne wraz z nasilaniem się ich międzynarodowej ekspansji poprzez fuzje i przejęcia zostały wciągnięte w globalną konsolidację kapitałową. W przypadku bankowych grup kapitałowych konsolidacja kapitałowa oznaczała włączenie banków lokalnych do zespołu kilku samodzielnych podmiotów finansowych, które na mocy zawartej umowy współpracowały z sobą i koordynowały swe działania, będąc jednocześnie powiązane z sobą kapitałowo. Natomiast w przypadku konglomeratów finansowych banki lokalne rozpoczynały swą działalność w jeszcze bardziej złożonych podmiotach finansowych obejmujących poza bankami depozytowo-kredytowymi, także banki inwestycyjne i instytucje niebankowe (np. towarzystwa ubezpieczeniowe) oferujących pełny zakres usług finansowych, co zapobiega odpływowi klientów do innych obszarów rynku finansowego (tzw. allfinanz). W skali globalnej rosnąca liczba i siła kapitałowa tych instytucji finansowych spowodowała ich wewnętrzne zróżnicowanie. Wybuch globalnego kryzysu finansowego zastał banki lokalne funkcjonujące w strukturach (Chrabonszczewska, 2016, s. 47):

- globalnych dużych i kompleksowych grup bankowych (Global Large and Complex Banking Group – GLCBG),
- banków zbyt dużych, żeby upaść TBTF (Too Big To Fail),
- banków systemowo ważnych (Systemic Important Banks – SIB),
- globalnych banków systemowo ważnych (Global Systemic Important Banks – GSIB).

Wtedy też po raz pierwszy zwrócono uwagę, że międzynarodowe korporacje bankowe czy holdingi finansowe stały się „dobrymi przewodnikami” ryzyka systemowego zarażając nim nie tylko lokalne banki, ale również krajowe systemy finansowe. Wysoka zdolność globalnych instytucji finansowych do przenoszenia ryzyka systemowego spowodowała, że stały się one przedmiotem szczególnej troski sieci bezpieczeństwa finansowego, a w konsekwencji również bankowych regulacji ostrożnościowych. W pierwszej kolejności Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego przyjął na siebie obowiązek opracowania dokumentu wskazującego przesłanki, którymi należy się kierować wskazując banki systemowo ważne dla globalnego rynku finansowego. Okazało się bowiem, że złożone struktury finansowe działające w skali międzynarodowej niezmiernie trudno identyfikować. Proces wyłaniania banków zaliczanych do grupy instytucji ważnych systemowo rozpoczął się w momencie ogłoszenia przez FSB (Rada Stabilności Finansowej) ich listy. Aktualnie ukazuje się ona w listopadzie każdego roku. Wyłonione instytucje traktuje się jako takie, których nieuporządkowana upadłość może zagrozić stabilności całego systemu finansowego i zakłócić proces wzrostu gospodarczego. W gronie tych instytucji jest wiele takich, które formalne centrum operacyjne mają w państwach Unii Europejskiej. We Francji zlokalizowane są: BNP Paribas, Groupe BPCE, Groupe Crédit Agricole i Société Générale. W Wielkiej Brytanii: Barclays, HSBC, Royal Bank of Scotland oraz Standard Chartered. Listę uzupełniają: Deutsche Bank (Niemcy), ING Bank (Holandia), Santander (Hiszpania), Nordea (Szwecja) i włoska Unicredit Group. Ponieważ część z nich jest kapitałowo powiązana z bankami działającymi na terenie Polski zatem ewentualne problemy z wypłacalnością dużych banków mogą rzutować na stabilność polskiego sektora finansowego. Problem ten jednak ma wiele państw Europy Środkowo-Wschodniej i słabo rozwiniętych czy rozwijających się. Oddziaływania ryzyka systemowego na stabilność finansową drogą globalnej konsolidacji kapitałowej rozwiązano wzmacniając normy ostrożnościowe w sektorach bankowych i wprowadzając nowe instrumenty stabilności finansowej różnicując je wobec banków o globalnym i lokalnym znaczeniu systemowym.

Proces konsolidacji kapitałowej banków w skali międzynarodowej, jak pokazuje praktyka bankowa nie został jednak wstrzymany. Przeciwnie, zmiany w strukturze akcjonariatu bankowego po globalnym kryzysie finansowym zintensyfikowały się wskutek różnych problemów dużych instytucji finansowych działających w skali międzynarodowej, jak też i lokalnej. Konsolidacja sektora bankowego globalnej gospodarki światowej zasadniczo dokonuje się głównie drogą fuzji i przejęć. Popularność fuzji bankowych wynika z przyjętej procedury dobrowolnego łączenia się dwóch banków w jeden organizm i oczekiwań na efekt

synergii nowo powstającego organizmu (Szustak, i Gradoń, 2015, s. 167). Przejęcia z kolei stosowane są wtedy, gdy ma miejsce zakup słabszego banku przez silniejszy podmiot. Dokonują się w warunkach trudnych dla banku przejmowanego i generują zagrożenia dla banku przejmującego (Szustak, i Gradoń, 2015, s. 167). Konsolidacja sektora bankowego po globalnym kryzysie finansowym przyjmuje też często formę zakupu kluczowego pakietu akcji banku. Bank, którego kluczowy pakiet akcji został wykupiony przez inny, choć z jednej strony zachowuje formalnie swą niezależność, to z drugiej strony staje się on częścią większego skonsolidowanego organizmu stworzonego przez nabywcę akcji. Bezpieczeństwo współczesnego sektora bankowego buduje się zatem poprzez wzrost dyscypliny regulacyjnej w sektorze bankowym, ograniczanie aktywności inwestycyjnej banków uniwersalnych ”przymykając oko,, na proces konsolidacji kapitałowej, która generuje nadal wysokie zagrożenia dla międzynarodowej stabilności finansowej.

3. Identyfikacja i ocena procesów konsolidacyjnych w Polsce

Globalny kryzys finansowy połączony z niestabilną sytuacją wielu międzynarodowych instytucji finansowych stworzył podstawy do zmian struktury własnościowej również w polskim sektorze bankowym. W latach 2007-2017 obserwowany jest ożywiony ruch zagranicznych banków mających swe udziały w bankach krajowych na terenie Polski do ich odsprzedaży. Pojawia się zatem kolejny raz „okienko konsolidacyjne” tworzące korzystny klimat fuzji i przejęć w polskim sektorze bankowym. Tabela 1 wskazuje banki krajowe, które stały się podmiotami tego procesu, formę konsolidacji, jak też jej skutki. Case study pozwala zauważyć, że Kredyt Bank, którego właścicielem była belgijska grupa KBC, został sprzedany bankowi BZ WBK, a ten z kolei został przejęty przez Grupę Santander. Hiszpański inwestor przejął również amerykański AIG Bank Polska a w wyniku tych fuzji powstał Santander Consumer Bank. Przejęciem był również zakup Nordea Banku przez PKO BP, który tym samym powiększył swój udział w rynku. Getin Bank także poszerzył swój udział w rynku po zakupie części detalicznej DnB Nord oraz Allianz Banku. W roku 2014 nastąpiło też przejęcie banku BGŻ przez BNP Paribas, a BGŻ BNP Paribas połączył się z Sygma Bankiem. Fuzja ta spowodowała, że marka Sygma Bank została zastąpiona marką BGŻ BNP Paribas, która stała się drugim największym wydawcą kart kredytowych w Polsce, z udziałem w rynku na poziomie 13% (Pyka, i in., 2018, s. 50 i n.).

Tabela 1.*Fuzje i przejęcia w Polsce w latach 2007-2017*

Podmiot przejmowany	Podmiot przejmujący	Rok	Wzrost/spadek wielkości kapitału krajowego w strukturze polskiego sektora bankowego	Skutki przejęcia/fuzji
Bank Przemysłowo-Handlowy (BPH)	Bank Pekao	2007	Spadek	W listopadzie 2007 r. Bank BPH został podzielony, a jego większa część (ponad 80% aktywów) została włączona do Banku Pekao S.A. Przejęcie banku BPH przez Bank Pekao, którego właścicielem była włoska grupa UniCredit, spowodowało zmniejszenie udziału kapitału krajowego w strukturze polskiego sektora bankowego.
Bank Przemysłowo-Handlowy (BPH) – tzw. mini-BPH	Bank Pekao	2008	Spadek	W czerwcu 2008 r. większościowy pakiet akcji mocno okrojonego po podziale Banku BPH (tzw. mini-BPH) został zakupiony przez General Electric Company z siedzibą w USA. Wykup akcji banku tzw. mini-BPH spowodowało zmniejszenie udziału kapitału krajowego w strukturze polskiego sektora bankowego.
Dominet Bank	Fortis Bank Polska	2008	Spadek	W październiku 2006 r. 51% akcji Dominet Banku – w całości finansowanego z kapitału krajowego, zakupił Fortis Bank Polska, będący własnością belgijskiej grupy Fortis.
Fortis Bank Polska	BNP Paribas	2009	Bez zmian	75% udziałów Fortis Bank Polska została przejęta przez BNP Paribas, które początkowo funkcjonował pod marką BNP Paribas Fortis.
Getin Bank	Noble Bank	2010	Bez zmian	W styczniu 2010 r. z połączenia Getin Banku oraz Noble Banku powstał Getin Noble Bank S.A. Nie spowodowało to jednak zmian w strukturze własnościowej polskiego sektora bankowego, gdyż oba podmioty w pełni finansowane były z kapitału krajowego.
Allianz Bank Polska	Getin Holding S.A.	2010	Wzrost	18 listopada 2010 r. Getin Holding S.A. nabył 100% akcji w Allianz Bank Polska. Od czerwca 2011 r. Allianz Bank Polska S.A. oferował swoje produkty i usługi jako Get Bank. Przejęcie to zwiększyło udział kapitału krajowego w strukturze polskiego sektora bankowego.
AIG Bank Polska	Santander Consumer Bank	2010/2011	Bez zmian	Santander Consumer Bank zostaje większościowym właścicielem AIG Bank Polska, działającego w Polsce od 1998 roku. Nastąpił wzrost udziału kapitału hiszpańskiego w strukturze polskiego sektora bankowego.
BZ WBK	Santander	2011	Bez zmian	BZ WBK od 1995 r. był własnością irlandzkiej grupy Allied Irish Bank. Po nabyciu banku 30 marca 2011 r. Santander objął ponad 95% udziałów. Tym samym zwiększył się udział kapitału hiszpańskiego w strukturze polskiego sektora bankowego.

Get Bank S.A.	Getin Noble Bank S.A.	2012	Bez zmian	Powstały w wyniku fuzji bank przyjął nazwę Getin Noble Bank S.A. Oba podmioty w pełni finansowane były z kapitału krajowego.
Polbank EFG S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	2012	Bez zmian	4 grudnia 2012 r. KNF wydał zgodę na fuzję banku Polbank EFG S.A. z Raiffeisen Bank Polska, która została sfinalizowana 31 grudnia 2012 r. Połączony bank działa pod marką Raiffeisen Polbank. Kapitał Polbanku pochodził z Grecji, z kolei Raiffeisen z Austrii. Tym samym połączenie banków nie spowodowało zmian w strukturze polskiego sektora bankowego.
DnB Nord	Getin Bank	2013	Wzrost	W maju 2013 r. bank DnB Nord przeszedł reorganizację, w efekcie której przekazał klientów indywidualnych, wspólnoty ekonomiczne oraz MŚP spółce Getin Noble Bank. Spowodowało to wzrost udziału kapitału krajowego w strukturze sektora bankowego.
Kredyt Bank	Santander	2013	Bez zmian	Aktywa Kredyt Banku w całości zostały przeniesione na własność banku grupy Santander. Następstwem tego stało się połączenie banku BZ WBK z Kredyt Bankiem, który stał się w ten sposób trzecim największym bankiem w Polsce.
BGŻ	BNP Paribas	2014	Bez zmian	Połączenie banku BGŻ, będącego własnością holenderskiego Rabobanku z BNP Paribas Bank Polska, było następstwem przejęcia kontroli nad bankiem przez Grupę BNP Paribas w połowie 2014 r.
Nordea Bank	PKO BP	2014	Wzrost	Bank PKO BP odkupił polską filię szwedzkiej grupy Nordea. W strukturze sektora bankowego odnotowano wzrost udziału kapitału krajowego do 38,5% ogółu aktywów.
Meritum Bank	Alior Bank	2015	Wzrost	W lutym 2015 r. większościowym akcjonariuszem Meritum Banku został Alior Bank. Spowodowało to wzrost udziału kapitału krajowego w strukturze polskiego sektora bankowego.
Syigma Bank	BGŻ BNP Paribas S.A.	2015	Bez zmian	W grudniu 2015 r. Bank BGŻ BNP Paribas wykupił od firmy BNP Paribas Personal Finance całościowy pakiet akcji Sygma Bank Polska, ogłaszając jednocześnie zamiar likwidacji marki Sygma Bank. 31 maja 2016 r. doszło do fuzji prawnej, na mocy której Sygma Bank został przejęty przez Bank BGŻ BNP Paribas S.A.
Alior Bank	PZU SA	2016	Wzrost	W I kwartale 2016 r. towarzystwo ubezpieczeniowe PZU SA objęło kolejny pakiet akcji Alior Banku i w rezultacie przejęło nad nim kontrolę
Bank BPH SA	Alior Bank	2016	Wzrost	III kwartale 2016 r. Alior Bank przejął kontrolę nad większością aktywów Banku BPH SA, co wpłynęło na wzrost udziału banków z przewagą kapitału państwowego w sektorze
UniCredit SA	PZU SA i Polski Fundusz Rozwoju	2017	Wzrost	Finalizacja transakcji sprzedaży 32,8% akcji Banku Pekao SA przez dotychczasowego akcjonariusza większościowego, UniCredit SpA, na rzecz PZU SA i Polskiego Funduszu Rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

W polskim sektorze bankowym konsolidacja kapitałowa podobnie, jak w systemie gospodarki globalnej dokonuje się również drogą zakupu kluczowego pakietu akcji. Nie są to transakcje zbyt powszechne, ale banki chętnie kupują kontrolne pakiety akcji innych banków, prowadząc ekspansywną politykę konsolidacyjną, powiększając grupę kapitałową, stając się bankiem dominującym. Tą drogą Alior Bank zakupił pakiet większościowy akcji (97,9% akcji) Meritum Banku. Holding bankowy Leszka Czarnieckiego, czyli Getin Noble Bank natomiast sukcesywnie skupuje z rynku małe banki, co zwiększa jego szansę na wkroczenie do grona liderów rynku. Z kolei banki wykupione, zachowując swą niezależność, stają się częścią bankowej grupy kapitałowej. W grupie kapitałowej, występując jako banki zależne, pełnią różne, chociaż zwykle dotychczasowe funkcje (Pyka, i in., 2018).

Konsolidacja kapitałowa w polskim sektorze bankowym dokonywać będzie się jednak nadal. Sprzyjać jej będzie trend międzynarodowy oraz zmiany w otoczeniu regulacyjnym banków skutkujące często nowymi ich modelami biznesowymi. Konsolidacja kapitałowa banków działających w Polsce dokonywać się będzie także wskutek nierozwiązanych stale problemów niektórych podmiotów dominujących w sektorze polskich banków czy niekorzystnego trendu zyskowności banków obserwowany od 2008 roku. Najsilniejsze kapitałowo banki komercyjne, charakteryzujące się wysoką zyskownością mogą dążyć do poprawy pozycji konkurencyjnej przez przejmowanie klientów mniej dochodowych banków, co może te ostatnie skłonić do wycofania się z rynku.

Istotnym czynnikiem konsolidacji kapitałowej w polskim sektorze bankowym może okazać się również niska efektywność dotychczasowego modelu biznesowego sektora bankowości spółdzielczej i niespełnianie przez część banków spółdzielczych warunków przystąpienia do systemu ochrony instytucjonalnej (IPS) (Markowski, i Tymoczko, 2018, s. 118 i n.). Konsolidacji kapitałowej sprzyjać też może stale niski poziom funduszy własnych w licznych bankach spółdzielczych. Bankom tym trudno konkurować z bankami komercyjnymi na szybko rozwijającym się rynku bankowym. Zbyt niski kapitał, za wysokie koszty operacyjne, nadmierne rozdrobnienie działalności a także szereg innych czynników powoduje, że konsolidacja jest metodą wsparcia ich przetrwania w systemie bankowym (Cioch, 2011, s. 157; Rosa, 2013; Węclawski, 2010).

Ośrodkami wymuszonego łączenia się banków spółdzielczych w procesie konsolidacji kapitałowej mogą być duże banki z przewagą kapitału państwowego, posiadające doświadczenie w przejmowaniu w ostatnich latach banków i SKOK-ów. Wzrost udziału kapitału państwowego towarzyszący przemianom własnościowym w polskim sektorze bankowym nie znajduje jednak szerokiego poparcia. Stale kontrowersyjną jest finalizacja w 2017 roku długo zapowiadanego przejęcia przez PZU SA od UniCredit SA Banku Pekao (Pyka, 2018, s. 93 i n.). Często analizując jej skutki negatywnie ocenia się zmianę jej charakteru uznając, że konsolidacja wewnątrzsektorowa banków krajowych przechodzi w międzysektorową, skutkującą tworzeniem konglomeratów bankowo-ubezpieczeniowych a zatem znacznie bardziej sprzyjającą narastaniu ryzyka systemowego w polskim sektorze

bankowym. Strategii zmian własnościowych obecnego rządu czyli repolonizacji kapitału bankowego nie towarzyszą więc twarde argumenty, lecz silne utarczki polityczne. Koncentracja kapitałowa polskiego sektora bankowego w okresie po globalnym kryzysie finansowym zachodzi więc w niesprzyjających uwarunkowaniach wewnętrznych.

Konsolidacji kapitałowej polskich banków sprzyja również wysokie rozdrobnienie ich działalności operacyjnej, w porównaniu do rynku bankowego w Europie Zachodniej. W wysoko rozwiniętych państwach UE rynek ten jest opanowany przez kilka potentatów w branży posiadających dominujący udział w rynku. Na polskim rynku bankowym natomiast funkcjonuje kilkadziesiąt instytucji finansowych, które w dłuższym okresie nie są w stanie rywalizować z większymi bankami, nie tylko europejskimi. Wymusza to trend konsolidacyjny. W kwietniu 2018 roku BGŻ BNP Paribas zapowiedział, że przejmuje Raiffeisen Bank Polska. Kwota transakcji to 3,25 mld zł. Czynnikiem wpływającym na silną tendencję konsolidacyjną jest również to, że polski rynek bankowy pozostaje stale szybko rozwijającym się w porównaniu do innych krajów europejskich. Ponadto kryzys w strefie euro powoduje, że wielu inwestorów zagranicznych chcących rozszerzać swoją działalność operacyjną bierze pod uwagę możliwość ulokowania kapitału na polskim rynku. W tym świetle można prognozować, że polski sektor bankowy czeka dalsza konsolidacja. Część banków może trafić na sprzedaż, małe banki mogą się zaś decydować na fuzje, żeby mieć większe szanse w starciu z większymi konkurentami a bezpieczeństwo klientów i specyficznego rynku bankowego wydaje się gwarantować 6-7 największych instytucje bankowych. Oligopolizacja rynku bankowego jest uznawana za właściwą koncepcję jego rozwoju i bezpieczeństwa.

4. Podsumowanie

Globalny kryzys finansowy, który spowodował „trzęsienie ziemi” w gospodarce światowej w polskim sektorze bankowym skutkowało otwarciem się nowego „okienka konsolidacji kapitałowej.” W latach 2008 -2018, jak wynika z analizy zmian obserwowanych w bankach działających w Polsce konsolidacja kapitałowa intensyfikuje się głównie poprzez fuzje i przejęcia. Istnieje szereg przyczyn sprzyjających tym procesom w polskim sektorze bankowym. Silnym bodźcem konsolidacji kapitałowej w bankach krajowych są niewątpliwie powstałe po globalnym kryzysie finansowym czynniki zewnętrzne. Sprzyjają one głównie zmianom struktury własnościowej w bankach komercyjnych, w których dominuje kapitał zagraniczny. Stale niski w tych bankach pozostaje udział krajowego kapitału prywatnego. Dominująca od roku 2015 w polskiej gospodarce strategia na repolonizację przyczyniła się wprawdzie do znacznego zmniejszenia udziału kapitału zagranicznego w polskim sektorze

bankowym, ale spowodowała też zwiększenie się w nim kapitału państwowego. Zmiana ta jest często przedmiotem krytycznej oceny.

„Okienko konsolidacyjne” pośrednio uaktywniło też proces konsolidacji kapitałowej w polskim sektorze banków spółdzielczych. Proces obserwowanych w nim zmian zwiększa zaangażowanie kapitału państwowego w bankach spółdzielczych a poprzez to w całym polskim sektorze bankowym.

Obserwowane trendy pozwalają zauważyć, że:

- stałego monitoringu wymagają skutki konsolidacji kapitałowej w polskim sektorze bankowym,
- potrzebna jest analiza słabych i mocnych stron konsolidacji kapitałowej w polskim sektorze bankowym uwzględniająca jej dalszy postęp w najbliższych latach,
- odrębnej i szczegółowej oceny zmian konsolidacyjnych wymaga spółdzielczy sektor bankowy.

Bibliografia

1. Chrabonszczewska, E. (2016). Skutki globalizacji banków dla stabilności międzynarodowego systemu walutowego W E. Chrabonszczewska (red.), *Ryzyko globalizacji banków*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza SGH.
2. Cioch, H. (2011). *Prawo Spółdzielcze*. Warszawa: Wolters Kluwer.
3. Flejterski, S., i Wahl, P. (2010), Globalizacja – stare i nowe dylematy u progu drugiej dekady XXI wieku. *Globalizacja. Liberalizacja. Etyka, Zeszyty Naukowe, 607, Współczesne Problemy Ekonomiczne, 2*. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
4. Markowski, K., i Tymoczko, D. (red.) (2017). *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2016 r.*, Warszawa: NBP.
5. Pyka, I., Nocoń, A., Cichy, J., i Pyka, A. (2018). *Repolonizacja banków w Polsce. Przesłanki, założenia i dylematy zmian własnościowych*. Warszawa: Difin.
6. Rosa, A. (2013). Konkurencyjność sektora banków spółdzielczych w Polsce. *Zarządzanie i Finanse, 1, t. 2*. Gdańsk: WZ UG.
7. Szustak, G., i Gradoń, W. (2015). Wybrane aspekty procesów restrukturyzacji sektora bankowego. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, nr 238*.
8. Węclawski, J. (2010). Banki spółdzielcze w konkurencyjnym otoczeniu. *Annales UMCS Lublin-Polonia, sectio H, vol. XLIV*, Lublin: UMCS.